

Szerkesztői iroda:
Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatkak vissza.

KÖZÉRDEK

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben hozzá hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre . . . 4 frt,
fél évre . . . 2 frt,
negyed évre . . . 1 frt.

Hirdetmények díj:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.
Nyilttér sora 15 kr.

Előfizetési felhívás

„KÖZÉRDEK“

XII. évfolyamára.

A hírlap irodalom s különösen a fővárosi po-
litikai lapok rendkívüli emelkedése mellett mind
inkább kifejlődött az egyes vidékek érdekeit kép-
viselő hírlapok irodalma is.

Alig van vármegye, alig van kissé nagyobb
város, melynek már hírlapja ne lenne. A közélet
föllendülését jelzi ez minden körben, minden té-
ren, melynek hű kifejezést a vidéki lapok adnak
önzetlenül, hiven szolgálva.

A „KÖZÉRDEK“ nek immár a XII. évfolyamát
indítjuk meg. Hogy mennyi nehézség közt tartot-
tuk fel a lapot, azt a vidéki viszonyok minden ismerője
tudhatja; — de mi örömmel vallhatjuk be,
hogy soha sem csüggedtünk, célunktól: a közügy
hű szolgálatától magunkat elriasztani soha sem enged-
edtük, és az anyagi előnyök helyett bőven kár-
pótlott bennünket az, hogy nem egy eszme nyert
testet, nem egy törekvés nyert valósulást, melyet
körünkben a „KÖZÉRDEK“ fejtett ki először ha-
sábjain.

A „KÖZÉRDEK“ nyitva áll mindenki szá-
mára, a ki a közügynek jó indulattal szolgálni
kiván. Személyi rokon — vagy ellenszenve tekin-
tetben soha se vezetett, az igaz meggyőződésnek
a vélemények szabad nyilvánulásának vagyunk
barátjai.

Felhívjuk vármegyénk mélyen tisztelt közön-
ségét s mindazokat, kik vármegyénk és városaink
fejlődését a távolban is szívükön hordják, hogy
társadalmi, közművelődési, közigazgatási, közgaz-
dászati érdekeink emelésére irányuló törekvésében
a „KÖZÉRDEK“-ket anyagilag és szellemi mun-
kásságukkal mennél hathatósabban pártolni szí-
veskedjenek.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 4 frt.
Fél évre . . . 2 „
Egy negyed évre . . . 1 „

A „KÖZÉRDEK“ szerkesztősége:

Dr. Magyar Károly. Török Bertalan.

Kiadó tulajdonos:

Wokál János.

A közigazgatási bizottság gyüléséből.

A f. hó 11-én tartott gyűlésen Csató alispán
elnökölt. A választott bizottsági tagok közül gróf
Bethlen Sándor, b. Kemény Endre, Kiss Bálint,
Szalánczy Lőrincz és Zeyk Dániel jelentek meg.

Az érdekesebb tárgyak közül megemlítjük,
miszerint Arnaud Györgynek egy lövonatu s egy
sodronykötél pályára felállítására Verespatakon en-
gedély adatott; több m.-igeni és verespataki já-
rásbeli község erdei térképezve nem levén, 5 évre
egy erdőszi állomás rendszeresítették. Dekáni Ernő
erdősre nézve javaslatba hozatott, hogy szolgálata
ez év végéig tartson. Az intregaldi jó hatású für-
dőhöz s a buvó batakhoz közlekedési utak készí-
tése határozottatott. Az abrudbányai polgármester
B. B. rágalmasz és becsületsértés miatt vád alá
levén helyezve, a k. bizottság kénytelen volt hi-
vatali állásától felfüggeszteni ügye lejártáig.

Érdekes volt a kir. pénzügyigazgató félévi
jelentése, mely szerint 1892-ben 63940 ügydarab-
ból 60755 drb. intéztetett el. — Egy e n e s
a d ó b a n, az 534289 frt 2 kr. 1891. évbefi há-
tralékkal együtt, a törlések után, 1237712 frt 40
kr iratott elő, melyből 758024 frt 21 kr lelt be-
fizetve és így a hátralék 479688 frt 19 1/2 kr. A
megye területén működött 6 szeszyár után 322062

frt 47 kr, adó folyt be. Bor-, hus-, cukor- és sör-
fogyasztási adóban a 18324 frt 83 1/2 kr hátralékkal
együtt 84717 frt 95 kr iratott elő. befolyt: 69700
frt 28 1/2 kr. — It a l m é r é s i a d ó b a n 231090
frt 79 kr volt fizetendő, befolyt: 224251 frt 79
kr. Bélyeg és jogilletékekben előirt 228507 frt 62
krból 77994 frt 15 kr fizetett be, hátralék:
150513 frt 47 kr. — D o h á n y j ö v e d é k
címen is szép összeg t. i. 278340 frt 30 kr folyt
be. Nagyon érdekes, hogy az adóhivataloknál 816
közvetlen adófizető 72316 frt 14 kr, a községek-
nél 60312 adófizető pedig 631107 frt 24 krt
fizet.

A pénzügyigazgatóság 27998 frt 19 kr, az
adóhivatalok 12174 frt 81 kr, a pézügyörtség
28703 frt 92 kr javadalmaszást kapnak.

Az építészeti hivatal félévi jelentéséből érde-
kes kiemelünk, hogy a 45 1/4 km. hosszú állami
utan 76 mütárgy van, melyek közül hét lett ja-
vítás alá véve. 1063 kavicsshalom hordatott ki.
Az 55 1/2 km. hosszú törvényhatósági utvonalon
9 utbiztos és 44 utkaparó végezte a teendőket.
A lefolyt évben építetett. 1 kő és 5 fahid, 4 kő,
41 beton és 26 faateresz 22522 frt 1 kr költség-
gel. Hordatott 4100 halom rostált kavics, 2310
törtkő és 3110 porond halom 36420 frt 22 kr
kiadással. Az uttest tartozékainak fenntartására,
részben új építkezésre; 21344 frt 30 krt fizetett.
Uj utvonatok kiépítése 4321 frt 20 krtba került.
Az összes kiadás 74993 frt 38 krt tesz. Az utadó
befolyása nem kielégítő. A vármegye területén 22
posta és 7 távirtda hivatal van.

A kir. tanfelügyelő kimutatása szerint 273 is-
kola van megyénk területén, ezekből 17 állami,
245 felekezeti, összesen 311 tanítóval. A 29371
tanköteles közül iskolába járt 14952 mindennapi
és 4756 ismétlő. Az iskolák közül aránylag még
keves áll azon a fokon, hogy mindenben megfe-

TÁRCZA.

Apróságok.

Idegen költőkből.

Téli sohaj.

Platen.

Az ég oly kék, oly szép, tiszta;
Zöld volna bár a föld!
A szél csipős, bár langy volna!
Hő helyett harmat csillogna;
S a föld bár volna zöld!

Ámor nyila.

Bürger.

Kéthegyű az ámor nyila.
Kit talált, az ottan hagyja
S törje el a kis fájdalom!
Mert ha rossz tanácsra halgat
S ki akarja tépni onnét,
Csak a szívét tépi úgy szét.

A z é l e t.

Lamartine.

Minden könyv közt a legesodásabb az életé!
Kedved szerint betenni, vagy forgatni nem lehet!
Belőle kétszer nem láthat'd a kedves helyeket,
De a bánatnak lapja visszatér, szemed elé.

Eredetiekből fordította.

B. Józsa.

Szivek harcza

Az első tekintet rá esik, a hogy belépünk. Önken-
telenül megáll az ember, hogy gyönyörködihessék, a ked-
ves, bájos arcon. A már kevésbé gondozott hollófekeke haj
hanyagul omlik szét a fehér párnán. Halvány arca te-
nyerén fekszik s a hosszú ujjak mintha játszanának az
oda tévedt tincsel. A mély fekete szemekre árnyéket
vet a selyempilla. A halvány fehér arcon nagy szenve-
désnek nyomani látszanak. A bánattelyes vonások között
végigfut egy-egy mosoly, mint villámfény a sötét éjsza-
kában. Szemeinek fénye mintha megtörtött volna a vég-
telenségben, oly lemondó.

Halkan közelit hozzá egy fiatal ember, mintha félne
megzavarni a néma csendet, az ábrándokba merült leány-
kát. Fajdalmasan nézi s az öröm némelykor mégis kiül
az arcra. Aztán mintegy bátorságot merit, szemé meg-
villan, homlokát megsimítja s az aggodó, félelem helyét
erőltetett mosoly foglalja el. oda lép.

„Bocsánatot kérek, hogy megzavarom, de nagyon
nyugtalan voltam.“

Az ismerős hangokra pir borítja el a halvány arcot
egy hálás nézés és egy futó mosoly bocsánatot hirdetnek.
Halvány kezeckéjét oda nyújtja s a fiatal ember gyön-
géséggel csókolja meg.

„Éppen magára gondoltam, Emil. Azt hittem, nem
fog eljönni ma, pedig nagyon sokat szenvedtem ismét.
Látnia ilyen önző vagyok, magára gondolok, ha szen-
vedek.“

Az ifju nem tudott szólni. Némán hajolt le, s oly
hévvel csókolta meg azt a kicsi kezét. Azután az ujhódó
remény hangján sutogá.

„Vége lesz, tudom, hogy vége lesz. Mi boldogok
leszünk, nagyon boldogok. Akkor nem fog szenvedni
többé . . . elfeledjük e borús napokat s ismét folytatjuk
a megszakított játékot, ott a zöld réten, a kert pázsitján,
a kicsi ház mögött . . . Csolnakázni fogunk azon a taván,

átmegyünk a kis berekbe, s úgy hallgatunk a hazetérő
mankások énekét. — a fülemile dalát. — ott nagyon sok
van, emlékszik még, ugy-e, kedves Irén!“ . . .

Ugy égett az arca; többé nem volt ott aggodalom
félelem, bánat; csak remény öröm, boldogság. Valami
tulvilági szellem tilt ki az arcra; oly szép volt Emil most:
a megtestesült remény.

Egy pillanatra Irén is elfeledte a jelent, s a megvil-
lanó szemek oly csodás fényt öltöttek ki. Mosolygott olyan
édesen . . . aztán fejt rázta.

„De jól emlékszik mindenre, hanem messze lesz,
az, nagyon messze, talán sohasem. Pedig de szép élni . . . ugy,
a hogy mondá . . . milyen szép a virág, a fák, az erdő,
a dal . . .“

Könycsepp görült végig a szép arcon. Az ifju meg-
rázkódott, alig tudta megállani, hogy oda ne boruljon az
ágy szélére, Irén kezeire, fájdalmasan zokogni.

„Ne izgassa magát édes Irén, az nagyon árt. Ne, —
ne mondjon olyanokat! az nem lehet, — hisz megfog gyö-
gyulni. Olyan fiatal, olyan szép . . . Nekem nagyon fáj,
ha ilyeneket mond . . . Mi még boldogok leszünk, na-
gyon boldogok leszünk . . . Enyém lesz még, s én az
Iréne . . . örökre . . .“

„Ugy lesz, akkor nem szenvedek,“ mondá elhaló
hangon, „de most a beszéd, az emlékek . . . oly fáradt-
nak érzem magamat. Látogasson meg máskor is, olyan
jól esik . . . Olyankor soha nem szenvedek.“

Már hunyva voltak a szemek, mikor Emil menni
akart. Valami nem engedte, lekötve tartotta ott. Nézte
hosszan, mélyen, áthatóan. Aztán megtörtölte homlokát,
szemeit, s mintha álombólriadt volna fel, eltávozott, csen-
desen sutogva, önmagához beszélve: „Ily fiatalon, ennyi
szépség! . . . nem lehet, ő az enyém lesz, az enyém!“,

Valami édes álma lehetett Irénnek, mert mosolygott,
halvány piros volt arca. Oly szép oly elragadó. A szoba
zaját semmi sem zavará. Az ápolónó egykedvűen varrt;

leljen a kívánalmaknak, így pl. a törvényben megszabott összes tantárgyakat csak 57 iskolában tudják tanítani. Bizony beletelik pár évtized is, míg az erők ilyen szétforgácsolása mellett mi a nemzetiségi és vallási viszonyokból folyó, a kívánatos eredményt teljes mérvben láthatjuk.

A phylloxera elleni óv és védekezési módok.

Mórógyi István n.-enyedi vineellérképezési igazgatótól.
Ha fontolóra vesszük mindazon alig kidolgozott számos utat módot, melyeken a phylloxera különböző metamorphosisaiban: mint földalatti gyökereken élőállat, a földrepedésén át töröl, földre vándorolhat; a munkások láb-ellébe szerszámaira földdel együtt reá tapadva egyik szőlő fordulóból, falu sőt megye határából a másikba eljuthat; ha meggondoljuk, hogy még az állatok is, főként a nyulak — melyek előszeretettel tanyáznak szőlők árnyában készített gödrökben is, terjesztői lehetnek a phylloxerának; gyökerecskékkel meg épen egyik világrészről, a másikba is eljuthat; ha végül egyes átalakulásaitól eltekintve csak ha a repülő tudó szárnyas alakját vesszük figyelembe, mely évente augzus havában millió számra szokott megjelenni s elgondoljuk, hogy ez részint saját erejéből, részint a szél által hordozva, emberek által s növényekre reá szállva, más különböző uton és távolságokra terjesztett el, úgy nem csodálkozhatunk azon, hogy a phylloxera mindenüvé oly gyorsan elterjedett, s hogy ebben az ellene életbe léptetett legmesszebb terjedő óv intézkedések dacára is meggátolni nem lehetett.

Ha ezek mellett még figyelemre méltatjuk azt is, hogy ezen parányi fergét nálunknál sokkal előrehaladottabb, rendezettebb és vagyonosabb államok mint Franciaország sem volt képes 30 évi itt léte óta a szőlő életének biztosításával kipusztítani, hanem kénytelen volt az „élni és élni hagyni,” elvet követő oly védekezéshöz fordulni, mely a phylloxera pusztítása dacára is a szőlőt biztosítani lehet, úgy önként belátható, hogy nekünk ezen irányt kell követnünk s ezen már sok áldozatok árán egyengetett uton kell haladnunk, ha lehetőleg gyorsan, biztosan célt érni óhajtunk. Ezt azért tartottam szükségesnek előre becsátani: mert tapasztalatom szerint nálunk még sokan vannak, kik azon reményben ringatják meg ma is magukat, hogy a phylloxera hozzáuk el se jő s, s hogy ellene nem is kellene védekezni, mert az úgy is magától el fog pusztulni.

A phylloxera elleni, védekezési módok, melyek eddigél is sikerre vezettek a következők:

1. A phylloxera ellen álló amerikai szőlőfajok tenyésztése.
2. A szénkéreggel való és gyéritési eljárás.
3. A szőlők vízzel való elárasztása.
4. Immunus homoktalajba való szőlő ültetése.

Ezen védekezési módok közül viszonyaink között határozottan az első t. i. az amerikai fajokkal való védekezés bir legnagyobb fontossággal. Ezt bizonyítják franciaországi, valamint hazai tapasztalataink is, a mennyiben francia országban a védekezési módok között erre van a főszűly fektetve s 600,000 Hektár terület van már amerikai fajokkal rekonstruálva s nálunk is ez bizonyult mindannyi között a legelőnyösebbnek.

öt nem érdeke ték ez érzelmek. Semmi meg nem hatotta, csak a pénz. Azert el it most is, hogy az Irén vendégeitől számít egy kis zsíros konera, nem is csalatkozik. Valahányszor pénzt kap, mindig megsiratja Irént, hogy miért is kell annyit szenvednie. Csak egy embertől fél, az orvostól, ki ép most lép be.

A komoly, rideg vonások, a feszes test tartás, a magass homlok, nagy nyílt szemek mindjárt elárulják az érteljes férfit, a tudos orvost, ha nem is tudnok azt. Valamit kérdez az ápolónőtől. Area először nyugtalan, aztán ismét a komoly, öreges vonás foglalja el a 30—35 év közti férfit. Oly merően nézi a beteget, mintha gondolatát akarná kitalálni. A mosolygó arc eltűnik ismét a beteges sáppadság színt ölti fel az alvó. Az orvost a hirtelen változás meglepte, s gyorsan lehajolt, hogy hallgassa a szív verését. Többé nem aggodott, a mint ismét fölemelkedett.

E pillanatban förtentett almából Irén. A vonások még sötétebbek lettek, s reszkette tekintett föl.

„Hogy érzi magát, Irén kisasszony? Eltaláltam, ha azt mondom jól? Nagyon javul s ma fetünonen haladt előre a gyógykezelés. A láz már elmúlt, szívverés rendes, nem sokáig lesz már nekem szép betegem,” s rideg arca valami szokatlan ellentétes érzelmeket mutatott. Irén különösen viselte magát, mintha ideges lett volna! hangja akadozott.

Valjon a hosszas betegség alatti kezelés szűly ez ellenszenvet, vagy pedig valami más? Azt mondják: a betegeknek különös előérzetök van némely emberek iránt, hiszen az egészségesek is érznek némelykor ki magyarázhatatlan ellen- vagy rokon-szenvet némelyek iránt.

De aztán a hála és tisztélet hangján felelé! „Tudom, hogy messze lesz az orvos ur. Csak úgy biztatnak, bár egyszer elkövetkeznek, mily hálás lennék, ha meggyógyulva, ismét a régi lehetnék.”

„Ugy vágyik tőlünk elmenni! Ridegek a kórház falai, az emberek, az orvosok? Pedig mi olyan jók igye-

Ezen védekezésnek főfeltételei a következők:

1. Azon kell lennünk, hogy az ellenállónak bizonyult amerikai szőlőfajokat, melyek közül mint direkt termő és alany faj is legtöbb figyelmet érdemel a York Madéra — továbbá a Riparia fajokat Solonis és Ruperius mielőbb meggyényben meghonosítani s minél nagyobb mérvben elszaporítsuk. Ezen fajokat mint tudva van ma már könnyen be lehet szerezni, mert a földmívelési Miniszterium azokat igen olcsó áron, sőt ingyen is adja azokért folyamodó községeknek.

Az amerikai fajokkal való védekezés előmozdítása végett kötelezővé kellene tenni, hogy minden község, melyben a phylloxera konstatalva lett, köteles legyen szőlőterületeinek nagyságához mérten f. 100 kat. holdra 1 kat. holdot számítva) amerikai anyatelepnek és az adaptatio kérdésének megoldására alkalmas területet a megyei phylloxera biztosnak rendelkezésére bocsátani, azt általa adandó utasítás szerint megforgatni; az állam kincstártól nyerendő fajokkal betelepíteni, s ezen telep kezelését és felügyeletét állandóul alkalmazott telepkezelő munkásra bízni.

Ezen kötelezettséget az inficiált községek közvetlenül határos szomszéd községekre is kiterjeszteni kívánám és pedig:

1-ezör Mert a szőlőresző forgalom a 60.742 június 1891. sz. miniszteri rendelet értelmében a megye törvényhatóságának intézkedési körébe tartozván az amerikai szőlőveszők levitelét elrendelheti.

2-szor Mert ma már módunkban áll az amerikai veszőket immunis telepekről szállítani, mi által a phylloxera elhonosulásának veszélye kizártnak tekinthető; annál is inkább, mert

3-szor Mivel arra, hogy a phylloxera sima veszőkőn valahová elhurcoltatott volna, eddigél biztos adatnal nem birunk s így ezen veszélynek kitéve nem vagyunk; de még

4-szer Mivel az inficiált községek határosok, feltéve, hogy azok még phylloxerától mentesek lennének is, a mihez különben sok kétség fér, azok inficiálása csak igen rövid idő kérdése lehet.

Ha ezzel szemben tekintetbe vesszük azon kiváló előnyt, mely abból származik, hogyha idején hozzá foghatunk az amerikai fajok szaporítása, főként pedig azok adaptatio kérdésének megoldásához; sőt ha a megyei phylloxera biztos és a rándor tanítók közreműködésével már előre ezen védekezés sikerét a közönségnek kézzel foghatólag babizonyítatjuk, úgy, de csak is úgy számíthatunk arra, hogy a közönség az adott jó példa után önként indulni fog, míg ellonkezőleg úgy járunk mint azt Mánés, Toksj stb szomorú példája bizonyítja, hogy mire az amerikai fajokkal való védekezést megkezdhetjük, addigra szőlőink annyira elpusztulnak, hogy még újításra szükségeltető európai veszők se marad.

Végül, ha még fontolóra vesszük azt, hogy az amerikai fajokkal való védekezés újabb időben általában mind nagyobb tért hódít, még a Német országban is, hol eddig kizárólag csak a teljes irtással védekeztek, már ott is ezen védekezésről kezdenek gondolkozni; az én saját tapasztalataim után is, melyeket Medgyesén, Riomfalván,

keztünk lenni. Feledtetni akartnk a jelent, mely sivar.”

„Nagyon köszönöm, hálás leszek érte.”

„Fog-e még visszaemlékezni vagy egyszer reám? Vagy elfeledi azt a csuf doktort ugye, a ki annyi orvos-ságot adott? De azok használtak, s ha haza megy. ott a tó partján gondoljon vagy egyszer ide is . . . Éa elme-gyek oda, meglátogatom. Oly szép lehet az a vidék, oly szépen elmondta szóval előttem, hogy én le is rajzoltam egy részt belőle, ugy az elbeszélés után . . .”

A különben is szótakar orvos ekkor egy kis papírost vett ki zsebéből s oda nyújtá Irének. Hogy fellan-golt mind a két arca a kép látására; épen az ók házuk ott a templom megett azzal a szép kertel, organabokrok-kal . . . Egyik fán két galamb, egymásra tekintve.

Egy gyöngye kiáltás volt a jutalom, köszönet és egy meleg kézsorítás.

Az orvos megnyugodva távozott. Mielőtt ki ment volna, visszanezett Irénre . . . Ó még a képet nézte. Oly szép, oly gyönyörű volt ez arc, — mint mikor a hajnal első sugarai elkergetik a sötétet, ugy nézett ki.

„Enyém, enyém leszesz! Megtettem mindent csak meggyógyítsalak. Boldogok leszünk még ott . . . abban a kis házban, a mit ugy elnézesz.”

Irén könyes szemmel nézi a kis képet. Mennyi emlék ujul fel a múltból!

Az ápolónő átadta az imént érkezett levelet. Igea sok öröm egy napra! A mamája írta, hogy mivel ugyis jobban van és ki is tavaszodott, most már érette jó, haza viszi. Othon majd meggyógyul a zöld berekben a rózsá illattól, főlemile dalától. A nagy izgatottság egészen kimeríté s halványan esett össze párnáin, átadva magát az édes ábrándoknak, csupán ajkai rebegték: „haza . . . mama, milyen boldog leszek.

* * *
Elekes Imre.
(Folyt. köv.)

stb. k i ü l t e t t amerikai fajok díszlésétől, s 8 éves ojtott tőkéim kitűnő tenyészetéből merítettem, egész nyugott lélekkel merem javasolni, hogy védekezésünk fő-sulyát erre fektessük. Mert ez azon egyedli védekezési mód, mely a kis gazdák által is a legkönnyebben s leg-kevesebb költséggel gyakorolható a mennyiben 1/2—1 holdnyi szőlőt bárki saját erejével meggrigolozhatja, a szőlő-őjtést könnyen elsajátíthatja — s mivel e mellett a törvény az 1891. évi I. t. eikkal az ez uton rekonstruált szőlőre még 10 évi adómenteséget is biztosít, elenyésző csekély költséggel juthat ismét egy új és bőtermő szőlő birtokába.

A phylloxera elleni védekezés második módját: az ugynevezett szénkéreggel való teljes irtást Németország, Svájc és hazánkban Pozsony városa fogadta el védekezési alapul s azt eddigél elég jó sikerrel alkalmazta is a mennyiben Németországban 17 évi infectio alatt 150,000 Hektár szőlőterületen ezzel 142 Htár, Pozsonyban 10 év óta 4—5 hold. Svájcban 19 év alatt 59 Hektár lett csak kiirtva.

Kétségtelen, hogy a phylloxera idejében való feltedése és teljes kiirtásával, annak ugyan elterjesztését mérsékelni s a szőlőket használt ideigöráig fenntartani lehet. De ha 1-ször tekintetbe vesszük, hogy ezen védekezési módra Németország, hol ezt a legnagyobb pedanteriával és alaposzággal végezték 2,850,834 Hektáron 1,710,440 forintot költött, Olaszország 1,633,224 frankot áldozott — s nálunk is bele nem számítva a kiirtandó szőlőterület-ért nyújtandó kárpótlás, csak a szénkéreggel és az irtási munkálat véve fel 1 kat. hold lehetőleg tüzetes kiirtása 400—500 frt költséget igényel.

2-szor Ha figyelembe vesszük, hogy ezen védekezés sikerre csak úgy vezethet, ha a phylloxera idejében vagy is fejlődésének kezdetén fedeztetik fel — a mi nálunk nemcsak azért vihető nehezen keresztül, mert az ezen igen tüzetes vizsgálatokhoz megkivántató szakemberekkel és pénzzel nem rendelkezünk, hanem azért is, mert távolabb álltatt, mélyebben gyökerező tőkéink a phylloxerának tovább ellen állni képesek lévén, azokon a pusztulás nyomai, csak 4—5 év eltelte után mutatkoznak, mely idő alatt a phylloxera már igen számos utjelepet létesíthetett.

4-szer Ha fontolóra vesszük, hogy ezen védekezés csak késlelteti, de nem hártja el szőlőinktől a pusztító veszélyt s az ebbe fektetett pénz soha vissza nem térül s evel mi elpusztuló szőlőinket helyre nem állíthatjuk, ugy belátható, hogy mi ezen védekezési módot csak fontosabb esetekben az inficiálás kezdetleges stadiumaiban, de akkor is csak ideiglenesen, míg a vész nagyobb méréket nem öit s a védekezés által elért siker kedvezőnek mutatkozik — alkalmazhatnók, de akkor is csak méltányos kárpótlással kapcsolatosan javasolható, mert különben ez köznépünknek csak visszatetszésre, elégedetlenségre s politikai viszonyaink elmérgesedésére vezethetne.

Kedvező viszonyok között lehetne még a szőlők szénkéreggel való gyéritését is alkalmazni, mely abban áll, hogy az inficiálnak talált szőlőkben évenként és □ méterenként 24 gr. szénkéreg beültetik a talajba egy arra alkalmas szénkéregző gép segítségével.

Azonoan, ha figyelembe vesszük:

1-ször Hogy ezen védekezési sikerrel csak a mély nem erősen kötött, áteresztő talaj — kellő száraz talajban, a szőlővegetatio megindulva előt vagy bevégezte után lehetőleg soros szőlőkben alkalmazható.

2-szor Hogy a gyéritéssel kezelt szőlőket — egy részt az életbe maradó phylloxerák, más részt a szénkéreg által a szőlő gyökereire okozott káros befolyás miatt — legalább 3 évenként erős trágyázásban kell részesíteni.

3 szor Ha számításba vesszük azt, hogy ezen védekezésnek évente ismétlődnie kell s ez 30—40 forint évi többlet kiadást ró a szőlősgazdára.

4-szer Ha ezen elősorolt kívánalmakkal szemben tekintetbe vesszük, hogy szőlőink talaja nagyobb részt erősen kötött természetű s általában nagyobb részt átnem eresztős palás szerkezettel bir s ennél fogva tavasszal a szőlővegetatio megindulva előt nem fakad ki kellőleg s ez a tavaszi gyéritésnek. — szőlőink telelőtti elfedésének szüksége pedig a vegetatio utáni gyéritésnek válik hátrányára.

5-ször Ha tekintetbe vesszük, hogy költséges gazdasági viszonyainkúal fogva ezen védekezéssel együtt járó 3 évenkénti trágyázás kívánalmának sem mindenki tud megfelelni, ugy belátható, hogy ezen védekezési mód csak az ahoz megkivántató kedvező viszonyok között levő vagyonosabb szőlőbirtokosoknak javasolható, kiknek jelesebb s drágább borok termelésével, erre fordítandó költségük visszatérülhet.

Azon körülmény, h gy a franciák s nálunk is kezdetben ezen védekezésre nagy sulyt fektettek, míg utóbbi időben erről az amerikai fajokkal való védekezésre tértek át, nekünk is irányadónul szolgálhat.

Ezen védekező módot azonban a teljes irtással kombináltam, ideiglenes védekezéssül, mi is alkalmazásba vehetjük.

A védekezésnek utóbb említett két módja, t. i. az inficiált területnek 6—8 héten át vízzel való elárasztása

és a futó homok s immunus homok talajba való szőlőültetés — reánk nézre jelentőséggel nem bír, mert mi ezeknek megfelelő szőlőterületekkel nem rendelkezünk.

Midőn ezzel a rendelkezésre álló védekezési módokat röviden vázoltam s azokat tapasztalatom s meggyődésemből kifolyólag indokoltam, vagyok bátor még végül ezeket a következő javaslatba összefoglalni.

1-ször Létesítendő lenne „Alsófehérmegyei szőlőgazdák phylloxera védekezési szövetekeze“ címen egy az összes megyei szőlőgazdára kötelező phylloxera védekezési szövetekeze, — melynek célja a phylloxera ellen való védekezés előmozdítása lenne.

2-ször A védekezés céljához szükségeltető pénzalap szőlőgazdák megadóztatásával évente a rendes adók után folyva be a megye pénztárába, hogy az egy megyei phylloxera bizottság ellenőrzése mellett kezelhetnék s kizárólag csak phylloxera védekezésre fordíthatók.

3-ször Megadóztatás alapját a szőlők katasteri-telek könyvi becslése vagy a szőlőkre kiszabott adó képezné, oly mérvben, hogy abból évente legalább 7—8 ezer forint folyjon be, mely összeg a védekezésnél alkalmazott szakkozégek fizetésére, a védekezés különböző neműe s esetleges kártérítésekre fogva fordíthatni.

Megadóztatás alapjául szolgálhatna, pl. hogy: I. és II. osztály szőlők után fizetendő lenne □ ölenként 0-1 kr, vagyis 1 katasteri hold után 1 forint 60 kr. — III. és IV. o. szőlők után fizetendő lenne □ ölenként 0-07 kr, vagyis 1 kat. hold után 1 forint 12 kr. V. és VI. o. szőlők után fizetendő lenne □ ölenként 0-05 kr, vagyis 1 kat. hold után 80 kr.

4-ször A kártalanítás esetleges irtások alkalmával szintén ezen kulcs alapján oldotnék, mely szerint: I. és II. oszt. szőlők □ öleért kipusztítás kárpótlásul fizetendő lenne 8 kr, vagyis 1 kat. hold 288 forint. — III. és IV. o. szőlők □ öleért kipusztítás kárpótlásul fizetendő lenne 6 kr, vagyis 1 kat. hold 216 forint. — V. és VI. o. □ öleért kipusztítás kárpótlásul fizetendő lenne 3 kr, vagyis 1 kat. hold 108 forint.

5. A védekezési szövetekeze szervezete állana; a) egy „megyei phylloxera védekezést felügyelő bizottságból“, melynek hivatása lenne a védekezési ügyet szervezni, felügyelni s annak vagyona felett őrködni és intézkedni.

b) egy megyei phylloxera bizottságból, kinek kötelessége lenne a megyei phylloxera bizottsággal egyetértőleg a védekezés módjait irányelveit megállapítani, az összes védekezési ügyet vezetni.

6. Községenként alakítandók lennének a községi előjáróság és intelligencia bevonásával „szőlőfelügyelő bizottságok“, melyeknek tiszteletbeli hivatásuk lenne a községek szőlőit évente legalább 4 szer t. i. tavaszkor szőlő fakadás alkalmával egyszer, nyár folytán 2 szer, s végül ősztelével level sárgulás kezdetén ismét egyszer bejárni, a gyanús tüneteknek a. m. a szőlő elkésztett fakadásának, növekedésben visszamaradásának, nem rendes élénk zöldszíneinek a levelek idő előtti sárgulásának vagy lehullásának — okát kutatni, megvizsgálni és a megyei phylloxera bizottságnak bejelenteni.

7-szer Minden szőlős község köteles legyen „védekező munkásul“, egy arra alkalmas ügyes egyént kiszemelni s azt barmikor a phylloxera biztos rendelkezésére bocsátani, ki is az illető a létező községi amerikai telep kezelése és védekezési módokra betanítván munkásul és munkavezetőül alkalmazandja.

8-ször Minden község kötelezendő lenne, hogy szőlő területének nagyságához mérten, minden 100 kat. holdra legalább 1/2—1 hold amerikai anyaszőlőtelepnek alkalmas helyről, — kitűzendő határ időre gondoskodják, azt a phylloxera biztos rendelkezési céljaira tenntartsa s annak idején nyerendő utasításai folytán amerikai teleppé alakítsa.

9-ször A községi előjáróságoknak szigorú kötelesség terhe alatt meghagyandó lenne, hogy a phylloxera biztos vagy általa a községi szőlőfelügyelő bizottságra átruházott intézkedéseket pontosan teljesítse s védekezéshez szükségeltető munka erőt, ha kívánatlik, a kellő hivatalos aszistentiát is haladéktalanul kiszolgáltassa.

10-ször A nagyméltóságú földmívelési Miniszteriumnál felkérendő lenne, hogy tekintettel megyénkben konstans phylloxerára a megye összes szőlőit lőként az infekcióhoz közellevőket egy vagy két phylloxera bizottságnak idején megvizsgáltatni kegyeskedjék.

11. Együttel felkérendő lenne arra is hogy tekintettel az inficiált karácsonyfalvi szőlőknek aránylag kicsiny, (k. b. 10-től jelentéktelen főként pedig igen elhanyagolt voltára azok teljes kiirtására magas beleegyezését adni méltotassék és az ezen irtáshoz szükségeltető székéneget lehetőleg cleső áron, a székénegező gépeket pedig használatul át bocsátani kegyeskedjék,

Levelezés.

Abrudbánya, 1893. jan. 10.

Abrudbányára rendszeren 1 óra alatt beszoktam az apostolok lován ügetni; ma midő hazulról elindultam, óram 8 órát mutatott, s midőn Abrudbányára beérkeztem,

az ev. roformátus templom torony óra fél tizenegyet mutatott, így tehát nagyon elszomorodtam hogy az apostolok lovai ily csunyán eserben hagytak, s épen midőn óránst megigazitani akartam, egy régi jó barátom köszöntve halad el mellettem s figyelmeztet, hogy az óra mar vagy két hete nem jár s ne igazítsam újra; megköszöntem a figyelmeztetést, rögtön Vári Gábor ev. ref. egyház pénztárnoka jutott eszembe, nó Gábor itt lesz kiadás, hanem Gábor barátunk leleményes ember s egyet pódorit bajsuzán s egy-egy mulatsággal ismét megindítja az órát; bizony jó is volna, hisz talán nem tagyott meg, hogy a közönség tavaszig várjon reá.

Miután az apostolok lovával a fuvarbért rendszeren megnyerem, annak árával egy-egy pohár bort szoktam a Magyar Cassinó helyiségébe elfogyasztani Dicsőret érte Mózes Mihály unitárius lelkész elnök urnak, hogy oly alkalmas helyiséget kapott; hanem azért több tüzet kérünk, nem kívül, hanem benne, ilyen 18—20 fokos hidegbe.

A magyar Cassinó helyiségét mindig felszoktam keresni midőn Abrudbányára berándulok, mert ott sok oly dolgot hall az ember, mi mellő a feljegyzésre. Képzelve csak a t. szerkesztő ur, azt hallom suttogni két polgártárostól, — mert a politizálást az elnök ur eltiltotta; tehát csak suttogva beszélgették — hogy a már eddig is sok érdemeket szerzett polgármestert egy volt jó embere, kinek nevét méltányosság szempontjából elhalgatom, a nagyságos kir tanácsol alispán urnak magánlevelét utján feljelentette, hogy kétezer forint körüli regaló péztárt nem számolt volna el; de az alispán ur az ilyen magánlevelet nem szokta ám zsebre dugni, hanem leküldte a polgármester urhoz, nyilatkozat tétel végett. Ámde a polgármester ur sem olyan ember, hogy az árnyékától megijedjen, tanácsülést hivatott össze, melyen lemondott s kérte maga ellen fegyelmi vizsgálatot s így a tanács Miski József első tanácsost bízta meg a polgármesteri teendőkkel, ki is rögtön a városi pénztárak rovanosolását a tisztí ügyász közreműködésével elrendelte. A munka egy és fél napi időbe kerülvén, kitűnt hogy bizony a városi pénztárakból egy árva grislis sem hiányzik, hogy is hiányozzék, midőn a polgármester ur annyi jót és szépet akar a város javára kivívni, hisz oda pénz kell s nem polya.

A városi pénztárak rovanosítása után másnap azaz f. hó január 6 án helyettes polgármester Miski József ur rendkívüli communitást hívott össze, melyen oly szép számmal — mint mondják — a városi atyak soha sem vettek részt, hogy is ne jelentek volna meg, hisz egy olyan ember becsülete volt megtámadva, kinek működését minden ember lesve-lesi. Helyettes polgármester a gyűlést megnyitván, felolvasta a vádaskodó levél tartalmát, s fel a rovanosoló bizottság működéséről szóló jelentést, melyeknek meghalgtatás után Mózes Mihály communitási tag emelkedett fel, s a következő indítványt terjesztette elő: „Tekintettel arra, hogy a vádaskodó levél csak rágalom akar lenni, s tekintettel arra hogy a rovanosoló bizottság jelentése csak örömet szült; választassék egy 4 tagu bizottság s hívja meg Boér polgármester urat a gyűlésbe s elégtétel gyanánt kérje fel ismét a polgármesteri teendők további vezetésére,“ a communitás ezen indítványt lelkes éljenzések között elfogadván, a 4 tagu bizottságot ki is küldötte; a bizottság küldetésének megfelvevén, egy negyed óra alatt Boér Bela polgármesterrel élén a gyűlésterembe léptek, mely alkalommal helyettes polgármester a communitás nevében felkérte, hogy fogadja el az elnöki széklet, mert a communitás egy szívvel, lélekkel őt ohajtja látni az elnöki székbe, s igérvén hogy igyekezni fog a communitás a vádaskodó büntetését magasabb helyen is, elégtétel gyanánt kérni, mire a polgármester ur megköszönve a bizalmat, lelkes éljenzések között elfogadta az elnöki széklet, s a gyűlést feloszlatta.

Nó lám t. szerkesztő ur mennyi bajt gördítenek utjába a tett mezején működő polgármester urnak, s nem gondolják meg a jó urak, hogy az olyan alaptalan panaszok, nemesak a város polgáraitra lehet káros; de a társadalmi élet is megzavarodhatik, pedig ez itt össze tartó kéne hogy legyen, mert a mint látom, erre oly szükség van itt, mint a mindennapi kenyére.

Most bezárom soraimat, mert egy kollegát kaptam a hazameteire s nem szeretnék Abrudbányán maradni, mert Abrudbányát az erdélyi városok között elelmi tekintetben, egyik a legdrágábbak közé sorozhatom, s ilyen napidíjas embernek nem telik, s a t. szerkesztő ur sem fejezi költségeimet.*)

Tehát a viszont látásra! nó lámszintem el is feledém megírni, hogy a mult hóban esett nagy hó miatt elvoltam zárva s azt hittem, hogy Abrudbányát egy pár hétre nem is látom, — pedig kár volna, mert sok minden van ott, miről lehet írni, — de dicsőret az abrudbányai utbiztosnak, bár ki is legyen az, az összes utvonalaín egy pár nap és éj alatt a közlekedést helyre állította saját találmanyu hó ekéjével.

Vidéki.

*) Hogyne! csak legyen előbb néhány száz új előfizetőnk 1 Szerk.

Vegyes hírek.

— **Eljegyzés.** Pasztohy Ödön esorai derék fiatal körjegyző, eljegyezte aliczenen Istvánffy János kataszteri biztos kedves szép leányát Annuskát. Gratulálunk!

— **Az állandó választmány** érdekes gyűlést tartott f. hó 12-én. Ez alkalommal terjesztette elő Morágyi István viucellér-képezgeti igazgató a phylloxera elleni védekezésről szóló javaslatot, melyet általános helyesléssel fogadtak s egy bizottságot küldtek ki, mely a f. hó 30-án tartandó közgyűlés elé szabályrendelet alakjában javaslatot fog tenni.

— **Az abrudbányai utvonal** kiépítésére vonatkozólag elrendelte a keresk. miniszter a tervek és költségvetések elkészítését s ha a munkaerő elégtelen volna, egy kiségitő mérnök lesz kirendelve. Örvendetes figyelem ez a miniszter ur részéről a vármegye sokszoros felterjesztései iránt.

— **A közigazgatási bizottság** a magukat kitűntetett utmesterek közül Verköczy Karolynak, Incze Lajosnak és Fröhlich Karolynak jutalmat szavazott meg eredményes munkájukért.

— **Mulatságok.** A f. hó 7-én rendezett fillérestély a nagy hideg dacára igen jól sikerült. Kiváló érdemet szerzett magának Borsay Samu énektanár, ki a tanítóképezdei dalkart vezette, s a dalkar, mely igen szépen énekel. Kiemelendő része volt az estélynek Bokor Klara k. a. kedves éneke Török Gyöngyi k. a. kiváló zongora kísérete mellett, melyet a zajos urázásra ismételni kellett. Szász Janosnak élénk megfigyelésre való felolvasása, Etmánuel Gyöző erzelemteljes cimbalomjátéka, mely sok tapsot aratott. Szakacs folyton tökéletesedő hatatos szavallata és a két Kovács szép éneke, melyet megújrázott a szép számu közönség, s végül a vidám tanc oly kellemes időtöltést szerzett, hogy úgy a szives közreműködőknek, mint Tóthfalusi József derék rendezőknek a legteljesebb elismerést nyilvaníthatjuk. — A „Szegény tanulókat segélyező kör“ f. hó 21-én is jog fillérestélyt rendezni, a melyen egy esetleg több dísz tárgy fog kisorsolotni. A többek között egy dísz „Poesie album“, a melyet a helyi ipariskola növendékei készítettek s melynek értéke 9—10 forint.

— **Az alsófehérmegyei történelmi, régészeti és természettudományi egyesület** f. hó 22-én délután tartja meg közgyűlést Gytehervárt. A mar oly sok szép eredményt elért és hasznos munkásságot kifejtő egyesület olvasóink kiváló pártolásába ajánljuk.

— **A millenium** s ezzel kapcsolatosan az országos kiállítás 1896-ban fog megtartatni. Reméljük, hogy városaink és községeink is igyekezni fognak felhasználni az időt, hogy oly helyzetbe hozzák közigazgatási és kulturális viszonyait, mely örvendetes biztosítékot kepezzen az új 1000 évre. Birtokossaink és iparosaink bizonyára töltök tehetősen fognak vármegyénk mezőgazdaságát és iparát teimutatni a kiállitáson.

— **Figyelmeztetés.** A nagy enyedi ev. ref. egyház minden önálló tagjai, kik az egy hazi közalap javára (domistika) rendes évi járulekot fizetnek, figyelmeztetnek, hogy ha a mult 1892-ik évi járulékaikkal, bármik ok miatt megelégedve nincsenek, folyó január hó 27-ig a mult 1892-ik évre megálapított bevallási naplót, tek. Ben edek Gábor egyházi pénztárnok urnak megtekinthetik s ezen idő határában belül felszöllumlámlakat akár élő szóval, akár írásban megtekinthetik. A január 27-ike után teendő felszöllumlámlások nem fognak tekintetbe vétetni. A nagyenyedi ev. ref. egyház preszbiteriumának 1893. évi január 11-én tartott üléséből. G á s p á r Janos, főgondnok.

— **A borhamisítás** és műbor gyártás korlátozása tárgyában helyes törvényjavaslatot terjesztett be Lukacs Bela keresk. miniszter. Csak mar törvényű is valónak a jó terv.

— **A gyulafehérvári izr. nőegylet** febr. 1 én táncestélyt rendez a „Hungaria“ nagyteremben.

— **A „Közérdek“** 1892. 51-ik számában vétségből kiharadt özv. V e r e s s Jánosé 1 forint adománya, mely vétséget sietünk helyreigazitni. — Nagyenyed, 1892. év dec. 20. „A szegény tanulókat segélyező kör elnöksége.“

— **„Tanügy“** a címe azon új népoktatásügyi organumnak, mely január 1-én Békésen V a d a y József tanító szerkesztésében megjelenik. A „Tanügy“ a mellett, hogy paedagogiai cikkeket és kimerítő tanügyirodalmi szemlélt ad, oly érdekes és változatos képét nyújtja tanügyi világnak, hogy minden szakember és ügybarát figyelmét és pártolását megérdemli. Annál inkább megérdemli azt, mert egy épen praktikus, specialis célt tűzött maga elé, t. i. társadalmi téren, a társadalmi lapokkal való összeköttetés által kultiválni a tanügy és tanítók érdekeit. A „Tanügy“ körül kiváló írók és szakemberek sorakoztak. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Kiadja a „Covina“ nyomda Csabán, hova az előfizetési pénzek (egy évre 3 forint, félévre 1 forint 50 kr, negyevévre 80 kr) küldendők.

Csarnok.

Visszaemlékezés 1848—1849-re.

Írta egy szemtanú.

Folytatás.

A magyar tábornokok véleménye az volt, hogy a vár csak néhány napig tarthatja magát és egész Magyarországon nem lesz több ellenség, legfeljebb saját fiai közt! — Oh azok pedig veszedelmesebbek, mint a külföldről betört ellenség.

Mindjárt az első napokban roham intéztetett a vár ellen, de eredményre nem vezetett. Ennek következtében Görgey Komáromból nehezebb ostromló ágyukat hozatott réstörésre; továbbá az egész városban és a környéken összeszedték a tabágásokat. Bűszkén és boldog megelégedéssel vezattuk bátyámmal az eljáró katonákat udvarunk hátsó részébe, mondva: van itt létra elég, csak tessék választani. El is vittek kettőt, de vissza nem hozta senki, ki tudja nem e a mi létránkon jutott fel az első honvéd a várfalra? —

A lövöldözés mindkét fél részéről éjjel-nappal folytatódott elkéseredett módon.

Pest városának lezsebb része a dunapart, a bel és lipót város romba dől.

A legtöbb lakos elhagyta a várost, különösen éjjel alig maradt bent valaki. Egy része tábort ütött a városligeti tó mellett, a szabadban. Édes anyám is elmenekült mindennap este két kis hugommal az Orecy-kert körül lakó egyik ismerősünkhöz, de én, a bátyám és édes anyánk meg egy régi hű család ott maradtunk. És miután aludni nem igen lehetett, egész éjjelen át ott ültünk az udvarban levő fatartó tetején és bámultuk a Gellérthegy tetejéről és a várból ide-oda szállingozó tüzes golyókat.

Május 15-én egy újabb ostrom intéztetett a vár ellen — sajnos — ismét eredmény nélkül, mert a várbeliek oroszai hősieséggel védtek magukat.

Május 16, 17, 18, 19-én kettőzötött erővel bombázták a várat a Srábhégyről és a szt.-Gellérthégyről majdnem csak szünet nélkül egész nap, egész éjjel.

Az ostromlottak pedig miután a régi rozsgyűgyekkel a magyaroknak kárt nem okozhattak, kizárólagosan Pestet bombolták. Körülbelül az ország volt a határja a pusztításnak, azonkívül csak egy golyó csapott le a nemzeti-színház mellett levő színházi épületbe. Bezzeg ha most lenne egy néhány Uchatissal, egyetlen egy ház sem lenne biztonságban szép szék és fővárosunkban, mind halomra lehet lövöldöztetni.

Még meg említem, hogy a szt. Gellérthégyről egy jól irányzott tüzes golyó felgyújtotta a kir. várpalotát. Rettenetes szép látvány volt Pestről az égő palotát nézni és e látványra a nép összeesportosult, de nem a Dunaparton, hanem biztosan helyen és élette Kossuthot és Görgeyt.

Május 20-án némi csend volt észlelhető. Az ágyúk csak bizonyos időközönként szállaltak meg. Látszott, hogy a harcok perenyi pihenés alatt erőt merítenek az új összeesapáshoz. És csakugyan így is volt. A magyar táborban egész nap, de különösen este sűrűsen megtették a szükséges előkészületeket az élet-halál harcra.

Este 7 órakor rendkívül heves ágyuzás indított meg. Lövés lövés után dördült el és a budai hegyek ezerszeres viszhanggal verték vissza a bombölést.

A lakosság közt már néhány nap óta fogva el volt terjedve a hír, hogy általános roham indították, a várakozás tehát tetőpontjára hágott.

Éjjelkor csakugyan elindították a rohamcsapatokat, miután minden előkészület meg volt téve.

Két órák erős puskatüz hallatszott a vár alatt, Pest felől, a vízvezeték körül. E hely többszörös gerendafalazattal meg volt erősítve és egy védőcsapattal megszállva. Félített pont is volt az, mert a vár nagy részben innét lett ivóvízzel ellátva, a roham tehát elsősorban erre a pontra intéztetett.

A Komáromból ide szállított nehezebb ostromágyúk két helyen nagyobb rést törtek és a roham nagyobb csapattal e két hely felé irányították. Itt folyt a harc legelkeseredettebben, az egyik fél részéről a félített életmentése végett a másik fél a szabadság és honzeretet tüze által lelkesítve. De azonkívül intéztetett még támadás a várnak számtalan más pontjára is létrákból.

A döntő csata a fehérvári résznél vívatott, a hol a védelmet reggel 4 órakor Hentzy személyesen vezényelte. Itt sebesült meg a vitéz katona, a kinek hősiessége ez alkalommal főleg abból állt, hogy védtelen polgárookra lövetett és világhírű építményeket pl. a lánchidat összerombolni igyekezett.

A fehérvári kapu melletti várkertben horváth katonák a fákra kusztak és onnét lövöldöztek le a hágesókon a várfalra felmászó honvédeket, de csakhamar elérte őket is a boszú sors keze, mert a kertbe behatoló honvédek lepfogtatták őket a fákról, mint a verebeket.

Ugyancsak e helyen olasz katonák védtek a várfalat a Cicopieri ezredből, ezek a közelgő honvédeket lenyújtott puskáikkal huzták fel a várfalra, hogy annál könnyebben bejuthassanak a várba és fegyvereiket letették.

Május 21-én 5 órakor a hősi védelem minden ponton ingadozni kezdett, hátrálni kényszerült a még hősiesebb támadásnak és a magyar zászló diadalmi jel-

vényképen kitűzetett Budavárának megvívott falaira.

Százezer ember talpon volt ellepve a Dunapartot és diadalmas mámor fogta el a kedélyeket. Az április 24-iki ünnep hatványozott mértékben ismétlődött különösen a honvédek irányában.

Hentzy sebesülése után a védők minden ponton capituláltak és a várkapuk kinyitáltak. Reggel 7 órakor már sok ezer ember ment át Budára és a csata színhelyére be a várba tödültek. Köztük voltam én is, a bátyám is. De a mit ott láttam, az irtozatos volt. Még most, 43 év múlva, borzalommal gondolok vissza. Az utcák és terek teli voltak halottakkal. A hol a honvédfegyver lemeszárrolta, azon a helyen feküdtek. Némelyik a halálküzdelem által rémitően el volt torzítva és 10—15 véres szuronysebtátongott a testén; más csöndesen, nyugodt arccal feküdt, mintha csak aludna. Egyrésze összetépett ruhában a küzdelem nyomával és kifosztva feküdt, — különösen a tisztiek, mások meg egész felszerelésben a szuronyos fegyvert még kézbe tartva.

A Mátyás-templom háta megett az ugynevezett halászbástya egy nyílt kemence volt építve, a hol a Pestre küldendő mozsárgolyókat előbb megtűzesítették és csak így előkészítve lötték át a Dunán Pestre rombolási feladatukat teljesíteni. E kemence mellett feküdt 5 hullatökéletesen megzsebesítve. Hogy hogy történt azoknak az összegetése, nem tudom; meglehet, hogy a honvédek a diadalmármó által az emberi érzésből kivételközve a szerencsétlen halottakat a tűzbe dobták.

Az ugynevezett Kamarai (most pénzügyi ministerium) épület bástya felőli része halotti kamra lett. Egy nagyobb honvédesapat felszedte a hullákat az utcán és ide szállították. Feküdt ott egymásra halmozva néhány száz hullat.

A Mátyás templom pince-szerű helyiségében a mi valaha kriptá volt 3 tiszt feküdt holtan 2 német és egy honvéd, most már nyugodtan egymás mellett. Azt beszélték, hogy a két német tiszt a kriptába menekült és egy honvéd utánok ment és ott elvérzett a két ellenség kardesapása alatt, később nagyobb erő tört rájuk és önvédelmi hős halált szenvedtek a németek.

A királyi palota, mint már említettem, néhány nappal előbb felgyújtott és nagyrészen leégett. A bevétel napján azonban a fékresztelt győzelmi sereg összerombolt, összetört mindent. István nádor lakásában a drága tükrök mind darabokra törtettek amint az összezúzott ajtó és ablakokon át az utcára hanyattak. A könyvtár és irattár közpréda volt, mert az egész tartalma szintén az utcára hajigáltatott és a kinek mi tetszett vitt belőle. Egyes halomka rakva fel is gyújtott egy része és a nép körülállva unjogott és ordított: Éljen Kossuth! Éljen Görgey! Éljenek a honvédek! A drága butorok hasznavehetetlen lomhalmazzá zúzódtak, egyszerűval a vandalizmus működött mindentel és a legszebb emlékek e pusztultak.

Az 5000 védő katonából 3000 fogolylá tételt a többiek elvérzettek. Azonkívül zsákmányul esett sok ágyú, fegyver és egyéb hadiszer.

Budavár bevételét nemcsak Pest város, hanem az egész ország ünnegelte: Gazdag és szegény, ur és munkás egyformán örvendezett. Mindenfelé Görgey, Kmethy, Leiningen, Máriássy, Asboth és Nagy Sándor honvéd generálisokat éltetve.

A dicőség mámorában nem gondolt senkisé arra, hogy a mostani örömmünnetet nemsokára gyászünneppé követi.

Ilyen napokat élünk át 48—49-ben.

(Vége.)

Gabona és hus árak

Nagyenyeden, 1893. év. január hó 15-án.

Egy hektoliter tisztabuza	—	5 frt 20 kr.
„ „ elegy „	—	4 „ 50 „
„ „ rozs „	—	3 „ 80 „
„ „ kukoriceza „	—	3 „ — „
„ „ zab „	—	2 „ — „
Marha hus kilója	—	48 „
Borju „	—	44 „
Sertés „	—	40 „
Berbécs „	—	28 „

Felelős szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadótulajdonos: WOKÁL JÁNOS.

HIRDETÉSEK

Égész selyem, mintázott Faulárdokat
(mintegy 450 különböző iajban), méterenkint 85 krtól 3 frt 65 krig — valamint fekete, fehér és színes selyemszöveteket 45 krtól 11 frt 65 krig szállít — sima, kockás, csikos, virágos, damasztolt minőségben (mintegy 230 féle dispositió és 2000 különböző szín és árnyalatban) szállít postabér és vámmentesen HENNEBERG G. (es. kir. udv. szállító) selyemgyár a ZÜRICHEN. Minták postafordulóval küldetnek. Svájcba címzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó.

Máriaczei Gyomorcsépek

nagyserűen hatnak gyomor bajoknál, nélkülözhetetlen és általánosan ismeretes házi és népszerű.

A gyomorbetegségek tünetei: étvágytalanság, gyomorgöngyöngéség, bizsogás, fejfájás, savanyú felbőgés, hasmenés, gyomorfégés, felesleges nyálkaválasztás, sárgaság, undor és hányás, gyomorgörcs, szűkítés.

Hathatós gyógyszernek bizonyult fejtűjésnél, a menyinyben ez a gyomortól származott, gyomortürelésnél étellekkel és italokkal, gilliszták, májbajok és hámorrioidáknál.

Említett bajoknál a **Máriaczei Gyomorcsépek** bizonyítvány tanúsít. Egy kis üveg ára használati utasítással együtt 40 kr., nagy üveg ára 70 kr.

Magyarországi főraktár:
Török József gyógyszerüzára
Budapest, Király utca 12 sz.

A védjegyet és aláírást tüzetesen tessék megtekinteni! Csak oly csépeket tessék elfogadni, melyeknek burkolatára zöld szalag van ragasztva a készítő aláírásával (C. Brady) és ezen szavakkal: „Valóságát bizonyítottam.”

A **Máriaczei Gyomorcsépek** valódián kaphatók

Nagyenyeden
Kovács József gyógyszerész urnál
(5-43.)

Kiadó szállás.

Gáspár János féle ház

KIADÓ.

Tudakozódni lehet:

Korbuly Bálint urnál.

2643-1892.

tkvi.

Arverési hirdetmény.

Az abrudbányai kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság által közzétették, hogy Leach Nikolae a Onitiu végrehajtónak Gorsei Todor és Gorsei sz. Fitiu Ana végrehajtást szenvedő elleni 200 frt tőke, ennek 1890. április 17-től járó 8% kamatai, 44 frt 10 kr eddigi költségek s jár behajtása végett az abrudbányai kir. bíróság területéhez tartozó Felsővidra községi 272 és 368 szíjtkvben foglalt körütek ingatlank az 1881. évi LX. t. e. 156. §. a) és d) pontja értelmében egészben, — 272. sz. tkvben. 1. s. 1970. hrsz. rét, 1971. hrsz. szántó és 1972., 1987. hrsz. rétek bé. és ká. 134 frt, bp. 13 frt 40 kr. 2. s. 2188. hrsz. rét bé. és ká. 2 frt, bp. 20 kr. 3. s. 4176. 4177. 4188. hrsz. rétek bé. és ká. 10 frt, bp. 1 frt. 4. s. 4234. 4235. hrsz. rétek, 4237. hrsz. ház és udvar, 4238. hrsz. kert és 4239. hrsz. rét bé. és ká. 133 frt, bp. 13 frt 30 kr. 5. s. 4368. hrsz. rét. 368. szíjtkvben. 1. s. 2592. hrsz. rét bé. és ká. 22 frt, bp. 2 frt 20 kr. 2. s. 2629. hrsz. rét bé. és ká. 16 frt, bp. 1 frt 60 kr. és tartozékai Felsővidra községben a község házánál megtartandó nyilvános árverésen 1893. január 21-én d. e. 10 órakor becsáron alól is a becsár 10%-ának a bírói kiküldött kérekezhez leendő előleges letétele mellett elfognak adatni.

Vevő a vételárnak felét 15 nap alatt, más felét az árverés jogerőre emelkedésétől számított 30 nap alatt és ugyanannan nappal számított 6% kamatokkal együtt a gyulafehérvári kir. adóhivatalnál a 49425. sz. igazságügyi miniszteri letéti szabályrendelet értelmében befizetni.

E hirdetményel kibocsátott árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen tkvhatóság és F. Vidra község előjáróságánál tekinthetők meg.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságtól.
Abrudbányán, 1892.

KILYÉN, kir albiró.

Sz. 402—1892. Alsófehérmegye köz. erd.

k. e. b. bizottságtól.

Hirdetmény.

Alsófehérmegye területén az állam közvetlen felügyelete alá tartozó és a járási erdőtisztok kezelése alá beosztott községi, volt urbéres közbirtokossági és egyházi erdők őrzésére szervezett 10 kerületi erdőőri állomás betöltésére pályázat hirtetetik.

Ezen erdőőrök közül 2—2 Nagyenyed és Magyarigenben, 1—1 Balázsfalva, Vingárd, Alvincz, Zalathna, Abrudbánya és Verespatakon fog lakni, Évi fizetésük 200 frt és 80 frt lóartási általány.

Felhivatnak a pályázni kívánók, hogy az erdőőri szakvizsga letételét igazoló bizonyítványal, ugy életkorukat, egészséges testalkatásukat, eddigi alkalmazásukat és jelenlegi szolgálataikat igazoló okmányokkal felszerelt bélyeges folyamodványukat folyó évi február hó 28-ig hozzám nyújtásák be.

Erdőőri körületük és szolgálati teendőikről felvilágosítást nyerhetnek a vármegye főszolgabírói és városi polgármesterei, Dezső Zsigmond nagyenyedi és Dékányi Ernő gyulafehérvári járási főerdőszekek és a nagyszébeni kir. erdőfelügyelőség-nél, valamint az itten megtekinthető szabályrendeletből.

Menyinyben kellő számú képzett erdőőr nem pályáznék, más ezen szolgálatra alkalmasnak ismert egyének is kineveztetnek, azonban az ilyenek 2 év alatt az erdőőri szakvizsgát letenni kötelesek, s annak letetéséig fizetésükből 10% levonatik.

Nagyenyed 1893 január 10-én.

1—2 Csató János.
kir. tanácsos alispán, mint a megyei köz. erd. bizottság elnöke